

Podstawowe systemowe kategorie psycho-socjologii. Jak wprowadzać do psychologii. - Geneza i status poznawczy psychologii i jej osiągnięcia. Czy wszystko jest w świecie materialnym?

Cz. II

M. Zabierowski

I) Psychologia pozytywna jako filozofia. Podstawy sformułowań

1) Psychologia zajmuje się normalnym rozwojem człowieka, społeczeństwa, uwzględnia dziedziny życia duchową i fizyczną, materialną. Poszukuje podstawowych kategorii opisowych, poszukuje współmierności między tzw. faktami. Psychologia nie wierzy w chaos, że nie ma wspólnego ła i uparcie brnie w kierunku odnalezienia systemu pojęciowego. Najdoskonalszym prawdziwym modelem, wręcz genialnym dziełem jest Mariana Mazura „Cybernetyka i charakter”, ale inne „modele” (w cudzysłowie) są też godne studiowania i pokazują one, jak trudno jest odnaleźć spójny prawdziwy model; poza dziełem M. Mazura łatwo można zauważyć, że zachodzi w różnych miejscach sprzeczność. Jeśli taka sprzeczność się pojawia to wtedy psychologia powiada, że decydującą rolę winno tu odgrywać dobro, czyli etyka, kategorie etyczne.

W psychologii poszukujemy wspólnych czynników, których na oko nie widać. Psychologia obejmuje wszystko co ogólnoludzkie, materialne i duchowe, podkreśla znaczenie obu czynników - duchowych i materialnych, moralnych i warunków biologicznych, ekonomicznych istniejących we wszystkich narodach, kulturach, epokach. Uważamy, że psychologia kieruje się dobrem, prawdą, ale też dotyczy sfery cielesnej, czyli zdrowia i dostatku (dobrobytu) – ot na przykład psychoterapia, resocjalizacja. Widać to w tzw. psychologii narracyjnej. Do tego psychologia kieruje się jeszcze, dodatkowo, nieustannie, jednak pięknem. Piękno dodał - do prawdy i dobra oraz zdrowia i dostatku - Feliks Koneczny, kierując się zasadami Arystotelesa, że strefy mają nośnik. Nośnikiem byłoby piękno. I tak powstaje polski quincunx – pięciomian (quintax). W psychologii te pięć kategorii (prawda, dobro, piękno, zdrowie, dostatek – ten quincunx), którymi psychologia jest przeładowana (a jej całe pole semantyczne najeżone tymi wartościami), te wartości (elementy, zasady) nie występują oddzielnie: istnieją daleko idące związki między nimi. Mówimy, że relacja o ludzkiej duszy nie jest liniowa, jest nieliniowa.

2) Krytyka i model w psychologii wygląda inaczej niż w naukach przyrodniczych, tym niemniej możemy powiedzieć, że w psychologii pozytywnej krytykuje się wcześniejsze podejście w psychologii, które koncentrowało się głównie na leczeniu chorób psychicznych, a nie na badaniu czynniki sprzyjających zdrowiu psychicznemu i szczęściu. I tak, powiemy, że M. Seligman zaproponował model PERMA jako ramy do zrozumienia dobrostanu, zdrowia jednostki¹, a byłyby to 1. Pozytywne emocje – doświadczenie radości, wdzięczności, nadziei. 2. Zaangażowanie – pełne zanurzenie się w wykonywanych zadaniach. 3. Relacje – zdrowe, wspierające relacje międzyludzkie. 4. Sens – poczucie, że życie ma głęboki sens. 5. Osiągnięcia – dążenie do realizacji celów i osiąganie sukcesów.

2) Feliks Koneczny, polski historyzof, stworzył filozofię cywilizacji, w której analizował rozwój społeczeństw oraz ich odmienności i też sformułował **pięć zasad**, które uważał za kluczowe w procesie rozwoju cywilizacyjnego i które różnicują cywilizacje.

1. Zasada moralności

Każda cywilizacja opiera się na określonym systemie moralnym, który reguluje zachowania

1 W psychologii humanistycznej zdrowie jest osią rozważań.

ludzi w społeczeństwie. Moralność wpływa na prawo, kulturę, a także relacje międzyludzkie. Koneczny podkreślał, że cywilizacje różnią się między sobą systemami moralnymi i że nie da się ich ze sobą łączyć bez konfliktów.

- W psychologii pozytywnej, zdrowa osobowość opiera się na określonym spójnym systemie moralnym, który reguluje zachowania, myślenie, emocje danej jednostki w społeczeństwie, w środowisku. Moralność wpływa na empatię, rozumienie prawa, kultury, na wszystkie relacje międzyludzkie. Ludzie różnią się między sobą systemami moralnymi i nie da się ich ze sobą łączyć bez konfliktów, o czym świadczą konflikty w małżeństwach, w rodzinach, w pracy.

2. Zasada prawa

W każdej cywilizacji istnieje odmienny sposób rozumienia i stosowania prawa. Koneczny twierdził, że prawo jest „techniczną” realizacją moralności w praktyce społecznej i że jego kształt w znacznym stopniu determinuje charakter danej cywilizacji. Podkreślał, że mieszanie systemów prawnych prowadzi do chaosu.

- W psychologii pozytywnej spójny sposób rozumienia i stosowania prawa generuje zdrowie, dobrostan, brak konfliktów z samym sobą i z rodziną. W życiu jednostki prawo jest taką „techniczną” realizacją moralności w praktyce życiowej, rodzinnej, społecznej, zawodowej, a jego kształt w znacznym stopniu determinuje charakter danej osoby. Mieszanie w małżeństwach różnych sposobów rozumienia prawa, czyli mikro-systemów prawnych prowadzi do chaosu, niesnasek, rozwodów. Ekstremalnym przykładem jest osoba o bardzo regularnym, rygorystycznym rozumieniu przepisów.

3. Zasada jedności życia społecznego

Koneczny uważał, że cywilizacja to całościowy system, który obejmuje wszystkie aspekty życia społecznego, w tym religię, politykę, gospodarkę i kulturę. W jego opinii nie można funkcjonować równocześnie w dwóch różnych cywilizacjach, ponieważ prowadzi to do konfliktu wartości.

- W psychologii pozytywnej dobre życie wymaga spójnego całościowego systemu, który obejmuje wszystkie aspekty życia jednostkowego, w tym religię, politykę, gospodarkę i kulturę. Jednostka ludzka nie może funkcjonować równocześnie w dwóch różnych systemach życia, ponieważ prowadzi to do konfliktu wartości.

4. Zasada różnorodności cywilizacji

Różne cywilizacje rozwijały się niezależnie od siebie, w wyniku odmiennych warunków geograficznych, historycznych i kulturowych. Koneczny podkreślał, że cywilizacje są nie tylko różne, ale również nieprzystawalne do siebie, co sprawia, że ich mieszanie prowadzi do degradacji.

- W psychologii pozytywnej wskazuje się różne charaktery rozwijają się w wyniku odmiennych warunków życiowych, kulturowych. Dzieci wychowane w różnych warunkach są nie tylko różne, ale często również nieprzystawalne do siebie. Powstają na przykład osobne getta w Los Angeles i innych miastach. Od r. 2015 Niemki zaczęły się bać wychodzić same na baseny, a o zmroku na ulicę. Nie można wychowywać dziecko do południa według zasad chrześcijańskich, pilności i odpowiedzialności, a wieczorem według

zasad przeciwnych, a nawet w domu pełnym kłótni. Mieszanie odmiennych warunków wychowywania prowadzi do degradacji młodego człowieka.

5. Zasada walki cywilizacyjnej

Cywilizacje pozostają w ciągłej konkurencji. Według Konecznego ich współistnienie na jednym terenie jest bardzo trudne, ponieważ każda z nich ma inne fundamenty moralne, prawne i społeczne. Zwykle jedna cywilizacja dominuje, wypierając lub niszcząc drugą.

- Każdy rodzic, odpowiedzialny obywatel, pedagog wie, że warunki wychowywania muszą być równe, a nie zygzakowate. Muszą być ciągłe, gładkie, różniczkowalne. Zmienne, zygzakowate i różne warunki (systemy mikrocywilizacji pedagogicznej) kształtowania osobowości pozostają w ciągłej konkurencji, a ich współistnienie na jednym terenie jest niemożliwe, a nie po prostu bardzo trudne; dzieci z domów w konflikcie, o różnych zmiennych tendencjach wychowawczych, o różnych fundamentach moralnych, społecznych są niewychowane, wymagają potem trudnej resocjalizacji, popadają dalej w konflikty w życiu społecznym. Zwykle wszczepiona zła mikro-cywilizacja pedagogiczna dominuje, wypierając lub niszcząc drugą, lepszą. To prawdziwy konflikt, gdy dziecko zobaczy, że matka cieszy się z jego osiągnięć, ale jest wzburzona osiągnięciami dzieci sąsiadki. Jest tak, gdy cechy psychiczne matki rozwinęły się tak, że homeostat w psychice nie radzi sobie z procesami nieliniowymi, które generują podwójną paraboliczną moralność.

Na podstawie obserwacji antropologicznej kulturowej Feliks Koneczny uważał, że próby syntezy cywilizacji - np. łączenia Zachodu i Wschodu, łacińskiej i bizantyjsko-turańskiej - są niemożliwe. Jego obserwacje makroskopowe fenomenologiczne mają uzasadnienie w teorii ks. W. Sedlaka *homo electronicus*, mianowicie dwóch bizantyjczyków interferuje ze sobą (wg mechaniki falowej) i następuje wygaszenie (po prostu wycięcie) jednych fal w spektrum fal oraz wzmocnienie innych fal. Białka odpowiadające za zachowania sąsiedzkie są dezaktywowane. Aktywacji ulegają białka okołogenowe nabyte podczas tysiącletniej włóczęgi po Dzikich Polach, gdzie o przetrwaniu decydowała umiejętność dopadnięcia zająca, dzika czy ptaka i wypatroszenia go z jelit. Budzi się wtedy – na skutek interferencji fal - matryca patroszenia wypracowana w filogenezie, w rozwoju rodowym. Takie dwie osoby z cywilizacji bizantyjsko-turańskiej stają się innymi osobami, a spokojna sąsiadka zamienia się w oprawcę Polki, koleżanki, której krzyk, jako już patroszonej z dziecka ofiary, powieszono na jej jelitach, niósł się na 11 km (a może 13 km).

Rzezie wołyńskie dowodzą, że mieszanie cywilizacji kończą się upadkiem jednej z nich, ale tej lepszej. Polacy nigdy nie zabijali Polaków za to, że nie chcieli zabić swej żony lub dzieci. Inaczej więc pojmwali quincunx prawda-dobro-piękno-zdrowie-dobrobyt. Ukraińcy zamordowali kilkadziesiąt tysięcy Ukraińców za to, że nie chcieli zamordować swej żony lub dzieci.

Koneczny w swej cywilizacyjnej teorii psychologii pozytywnej szczególną wagę przywiązywał do cywilizacji łacińskiej, którą uznawał za najbardziej harmonijną i sprzyjającą rozwojowi jednostki, a w obszarze cywilizacji łacińskiej za najdoskonalszą formę miał cywilizację (kulturę) polską.

Feliks Koneczny uważał cywilizację łacińską za najbardziej rozwiniętą i harmonijną formę organizacji społecznej, która w największym stopniu sprzyja rozwojowi człowieka jako jednostki oraz społeczności. Według niego cywilizacja łacińska opiera się na **pięciu zasadach**, które określają jej **wyjątkowy** charakter.

II) Psychologia, cywilizacja, mikro-cywilizacje

1. Osobowość w cywilizacji łacińskiej

1a) W cywilizacji łacińskiej osoba jest tak ukształtowana, że podkreśla wartość i godność każdej jednostki jako osoby. W innych cywilizacjach godności osoby ludzkiej nie ma. Niestety, istnieje ogólne prawo, że A) mieszkanki cywilizacyjne giną, bo brak im spójności, B) nie można być cywilizowanym na dwa sposoby, uznawać i nie uznawać godności osoby, a C) cywilizacje na styku muszą się zwalczać i jest to wykorzystywane do niszczenia Europy przy pomocy wielości płci.

1b) Osoba jest tak ukształtowana, że akcentuje wolność człowieka, jego zdolność do samodzielnego podejmowania decyzji oraz odpowiedzialność moralną za swoje czyny. Jeśli osoba kluczy, to jej psychika się rozpada. Wolność osoby, samodzielność decyzji, odpowiedzialność osoby za czyny to obszernie metafizyczne zagadnienia.²

1c) Jednostka posiada spójny światopogląd i uważa, że zasada ta wynika z chrześcijańskiego przekonania o stworzeniu człowieka na obraz i podobieństwo Boga, co – w rozumieniu tomizmu - nadaje każdej osobie niezbywalną wartość.

2. Osoba, która szanuje dobro wspólne

2a) W cywilizacji łacińskiej osoba jest tak wychowywana, aby widzieć społeczeństwo organizowane w taki sposób, by realizować dobro wspólne, które jest nadrzędnym celem życia społecznego.

2b) Ale jednocześnie dobro wspólne nie oznacza bizantyjskiego turańskiego ograniczania jednostki, lecz nakierowuje młodego człowieka na harmonijne łączenie jej interesów z interesami wspólnoty.

2c) Kluczowe jest takie wychowywanie, które zapewnia szczególne podejście do sprawiedliwości społecznej, równowagi pomiędzy prawami jednostki a potrzebami grupy.

3. Moralność w cywilizacji - ponad prawem

3a) Jednostka wychowywana w cywilizacji łacińskiej uważa, że prawo musi być zgodne z zasadami moralności.

3b) System wychowawczy tak pracuje, że jednostka jest nakierowana na takie rozumienie prawa, iż nie może być ono arbitralne ani oddzielone od etyki, ponieważ moralność jest wyższym standardem oceny działań ludzkich.

3c) W odróżnieniu od innych cywilizacji, w których prawo może być nadrzędne (np. w cywilizacji bizantyjskiej), osoba ludzka w cywilizacji łacińskiej uznaje, że prawo ma służyć człowiekowi, a nie odwrotnie. Często podkreślano to w *popiełuszkizmie* 1980 - 1989.³

4. Dualizm władz, zagadnienie absolutyzmu

4a) Pedagogika społeczna, czyli w istocie teoria psychologii człowieka, teoria jego duszy w cywilizacji łacińskiej opiera się nie tyle na zasadzie rozdziału władzy duchowej, religijnej i świeckiej, bo i to prawda w języku codziennym, który jest toporny, ile się opiera na pewnych przemyśleniach filozoficznych, trudnych, spoza języka kuchennego, na przemyśleniach arystotelesowskich, platońskich. I dalej można powiedzieć, że się to wywodzi się z chrześcijańskiego podziału na sferę religijną (Kościół) i świecką (państwo), ale trzeba pamiętać, że jest to też zbyt pospolite powiedzenie. To jest efekt pewnej głębszej teorii, pewnej trudnej filozofii.

2 Polskie encykliki i książki K. Wojtyły, takie jak „Miłość i odpowiedzialność”, „Osoba i czyn” są za trudne dla mieszkańców państw kapitalistycznych.

3 Emigracja z r. 1980 – 1982 nie wie o co by tu chodziło, ponieważ po wyemigrowaniu urobiła sobie uproszczony obraz świata, a zwłaszcza była skupiona na walce o byt w kapitalizmie.

Związek tych dwóch sfer (religii i państwa) jest zupełnie inny niż to wynika z grubej mowy komunikacji w tramwaju czy sklepie.

4b) Można powiedzieć, że dzięki temu unika się absolutyzmu władzy i zapewnia równowagę między różnymi sferami życia społecznego, wszak „można powiedzieć”, że to jest pospolite „podsumowanie”, zresztą nie wiadomo czego, skoro nie możemy tu przedstawić tomizmu, arystotelizmu, platonizmu. Mózg ludzki nie jest ponad-teoretyczny, nie obejmuje w krótkich żołnierskich słowach żadnej całości. Takie krótkie zwięzłe wypowiedzi to tylko przejaw tresury.

4c) Mówi się potocznie w psychologii, że – powiedzmy - „dualizm władz pozwala także na rozwój pluralizmu i ograniczenie ingerencji państwa w życie duchowe i moralne obywateli”, ale tak lakonicznie może mówić król, dyktant, a naukowiec czy ktoś, kto zgłębia psychologię wie ile u podłoża jest teorii.

5. Uniwersalizm etyczny i prawda w zarządzaniu

5a) Cała psychologia w cywilizacji łacińskiej zakłada istnienie uniwersalnych zasad moralnych, które są wspólne dla wszystkich ludzi tej cywilizacji, a nawet spoza niej, co wygląda inaczej z punktu widzenia psychologii w innych cywilizacjach. Ta psychologia z cywilizacji łacińskiej, zwłaszcza formy polskiej, mówi, że są zasady moralne niezależne od kultury czy pochodzenia, ale tu jest potrzebne potężne studium psychologiczne w antropologii kulturowej. Na koniec trzeba dodać, że przedstawiciele cywilizacji łacińskiej są ofiarami tej cywilizacji (bo innych mierzą swoją miarą) i obcych cywilizacji (chodzi o wykorzystywanie tej – z punktu widzenia obcych cywilizacji – naiwności).

5b) Źródłem tych psychologicznych zasad w cywilizacji łacińskiej jest prawo naturalne, które jest rozpoznawalne rozumem i zakorzenione w ludzkiej naturze, ale obce cywilizacje mają inne prawa naturalne, które są rozpoznawalne innym „rozumem” i które są zakorzenione inaczej w „ludzkiej naturze”.

5c) Psychologiczny uniwersalizm etyczny w cywilizacji łacińskiej stoi w opozycji do relatywizmu moralnego, który Koneczny krytykował jako cechę degradującą inne cywilizacje, ale w opinii psychologii innych cywilizacji uniwersalizm etyczny jest głupotą, naiwnością, dowodem niezrozumienia „praw natury”, gdyż inne cywilizacje wszystko widzą inaczej. Ponadto to najłatwiej cywilizacja łacińska zanika, zwłaszcza w jej najdoskonalszej postaci. Jak widać jest tu potrzebne interdyscyplinarne studium na temat degradacji, atoli to św. Maksymilian Kolbe oddał życie za drugiego więźnia w niemieckim obozie, a bł. Jerzy Popiełuszko za prawdę społeczną, w tym z zakresu zarządzania. Jan Paweł II zawsze mówił do więźniarki⁴, że ma to przekonanie, wewnętrzne, że to on powinien być więźniem niemieckim obozie, nie ona.

Feliks Koneczny bardzo dbał o aspekt życia duchowego człowieka. Uważał, że psychologia uniwersalizmu etycznego w cywilizacji łacińskiej jest oparta na dziełach chrześcijańskich, chrześcijańskich fundamentach i że jest najdoskonalszym od strony życia duchowego psychologicznym modelem cywilizacyjnym. Że takie rozumienie psychologii rozwoju człowieka, jak w tej cywilizacji - dzięki swoim zasadom - umożliwia harmonijny rozwój zarówno jednostek, jak i społeczeństw, jednocześnie respektując ich wolność, godność i różnorodność. To, według Konecznego, sprawia, że cywilizacja łacińska jest wyjątkowa na tle innych cywilizacji, takich jak bizantyńska, żydowska, turańska czy bramińska.

4 Jan Paweł II do Wandy Półtawskiej.

6) Quincunx/ quintax. Zagadnienie prawdy w: Prawda, dobro, piękno, zdrowie, dostatek.

Metody dochodzenia do prawdy.

Feliks Koneczny, zastanawiając się nad ludzką psychiką, rozwijając swoją teorię cywilizacji, wskazywał na pięć fundamentalnych wartości, które tworzą cywilizację łacińską (quincunx, pięciomian): **prawda, dobro, piękno, zdrowie** oraz **dostatek**. Wspólnie te wartości (zasady) określają ideał rozwoju cywilizacyjnego. Wszystkie te pojęcia są ze sobą związane, ale spróbujmy je opisać w *separacji*.

6.1) Prawda w cywilizacji łacińskiej jest wartością nadrzędną, która kieruje całą psychiką ludzką (ale w tej cywilizacji, w innej już jest inaczej), myśleniem, emocjami⁵, jak i działaniem. W rozumieniu tej cywilizacji, dusza ludzka, człowiek kieruje się prawdo-upodobaniem. Potrzebne są metody dochodzenia do prawdy. Mamy tu kumulację, korespondencję i ogólną kowariancję.⁶

6.2) Wartość ta obejmuje dążenie do obiektywnego poznania rzeczywistości, a nie, jak współcześnie w KE, subiektywnego, w tym rozwoju nauki, filozofii oraz edukacji. Z punktu widzenia tej cywilizacji, oświadczenie minister Anny Radziwiłł, że obniża celowo poziom, aby kształcić pastuchów jest niegodne człowieka, a co dopiero minister i to szkolnictwa.

6.3) W rozumieniu psychologii i pedagogiki w cywilizacji łacińskiej, człowiek jest zdolny do odkrywania prawdy dzięki rozumowi i doświadczeniu. W innych cywilizacjach wygląda to inaczej. Nieprzypadkowo doktorzy składają przysięgę służenia prawdzie, wszak można się mylić, ale nie można należeć do organizacji zbrodniczej. I tak po doktoracie, członkowie PZPR powinni byli wystąpić, w zwykłym terminie operacyjnym, odpowiednim dla wagi doktoratu i zbrodniczości PZPR, a więc w terminie powiedzmy miesiąca od złożenia przysięgi doktorskiej. Zaakceptowanie rezygnacji z doktoratu nie oznacza, że doktor nie może się odwołać od tego zaakceptowania i uznania tej rezygnacji. Przykładowo, doc. J. Kossecki, mówił „ja walczyłem o to samo co ty, ale od środka, a ponadto kierowałem się pomaganiem waszej walce, waszemu ruchowi, uważałem, że moja obecność w strukturach reżimu wspiera Solidarność, Solidarność Walczącą, Konfederację Polski Niepodległej”.

7) Dobro – zagadnienie metafizyki kosmologicznej

7.1) Cywilizacja łacińska to cały układ aksjologiczny. W tej cywilizacji dobro społeczne występuje jako dobro moralne i stanowi podstawę działań jednostki ludzkiej, każdego człowieka w relacji do społeczeństwa i to buduje zupełnie inne społeczeństwo niż w innych cywilizacjach.

Jak to jest w psychologii, tak i Feliks Koneczny w swoich badaniach poszukiwał podstaw do opisanego wszystkiego, co tak trudne do wyrażenia, a co ogólnoludzkie i tak doszedł do pojęcia quincunx.

Piękno to byłoby jakby łącznik między a) prawdą i dobrem a b) życiem i dostatkiem, bo na tym by polegał hylemorfizm, że rozwój cywilizacji i kultury wymaga jednakowego uwzględniania dwóch dziedzin życia, duchowej i fizycznej, ale między pięcioma zasadami życia (kategoriami w quincunx) winna panować współmierność i harmonia, nie może zachodzić sprzeczność. Jeśli takowa się pojawia decydującą rolę winno odgrywać dobro (hegemonia kategorii etycznej).

5 Sprzężeniami wejście – wejście, wejście – wyjście, wyjście – wyjście. Patrz rozdz. „Psychika” w „Cybernetyka i charakter”.

6 Aby poznać metody dochodzenia do prawdy, czyli kumulację, korespondencję i ogólną kowariancję, to potrzebny jest osobny roczny wykład.

Piękno ma sens symetrii, powtarzalności. Zdrowie i dostatek to powtarzalność, rytmiczność. Ale też prawda zjawia się przez symetrię, na tym polega zasada względności Kopernika, jego metoda, że wszystkie platformy geodezyjne mogą być użyte, zasada Einsteina teorii względności. A dobro polega na pielęgnowaniu dobra bliźniego, jak siebie samego.

7.2) Jest ono ściśle związane z zasadami etyki i moralności, które w cywilizacji łaćńskiej wynikają z prawa naturalnego oraz z tego szczególnego chrześcijańskiego nauczania, w którym się zwalcza zło dobrem (por. *popiełuszkizm*, od J. Popiełuszki – cała epoka walki Solidarności bez cudzysłowu, aż do powstania „Solidarności” w cudzysłowie przy okrągłym stole, 6 II 1989). Udostępnieniem siebie. Wedle zasady symetrii: a bliźniego jak siebie samego.

7.3) Można powiedzieć w języku komunikacji codziennej, że dążenie do dobra oznacza kierowanie się sprawiedliwością wobec innych ludzi. Że oznacza kierowanie się troską o bliźnich, ale głębsze rozumienie wymaga kosmologii społecznej, zasady *kosmologicznej* Kopernika, tego, co nazywamy kopernikanizmem, czyli *pięknem poznania*.⁷ Że oznacza rozwijanie relacji międzyludzkich opartych na wzajemnym szacunku, ale dotyczy to niezwykle skomplikowanej metafizyki, a w tym krytyki marksizmu oraz dotyczy systemu, który – w przeciwieństwie do marksizmu – nie zawiera żadnej metafizyki, czyli systemu z chaosu porządek, a więc tego dotyczy, co powiedział tylko Jan Paweł II, że kapitalizm nie jest żadną alternatywą po r. 1989.

8) Piękno - bardziej standardowo, bez relacji do dobra

8.1) Piękno jest wyrazem harmonii, porządku i duchowego rozwoju człowieka. Jak wskazałem jest wyrazem symetrii, ale w najogólniejszym ujęciu jest wyrazem kowariancji ogólnej, czyli ogólnoteorio-względnościowej. Jedynej metody poszukiwania ostatecznej prawdy.

8.2) W cywilizacji łaćńskiej piękno jest wartością, która znajduje swoje odzwierciedlenie w sztuce, architekturze, muzyce i literaturze, ale też jak mówiliśmy w odniesieniu do dobra i prawdy – ma ono sens zasady względności, a nie naoczny: taki ruch motorówki względem plaży, jak plaży względem motorówki. - Jest punktem wyjścia dla poszukiwania prawdy i uwzględnienia bliźniego.

8.3) Koneczny miał takie przeczucie: podkreślał, że piękno, jako wartość, pomaga człowiekowi wznieść się ponad codzienność i zbliża go do transcendencji, ale nie stosował ogólnokowariantnej aparatury teorio-względnościowej.

9) Zdrowie w psychologicznym hylemorfizmie

9.1) Zdrowie oznacza troskę o fizyczny i psychiczny dobrostan każdego człowieka. Każdego! Matka, która ceni osiągnięcia własnego dziecka, ale nie dziecka sąsiadki postępuje – z punktu widzenia psychologii cywilizacji łaćńskiej – naganie. Da się to jednak zrozumieć jako rozwiązanie równania nieliniowego. Ojciec myśli inaczej niż matka. Docenia samo dążenie do prawdy i tym sposobem socjalizuje dziecko.

9.2) W cywilizacji łaćńskiej istotne jest, aby warunki życia sprzyjały zarówno jednostkom, jak i społecznościom, umożliwiając pełny rozwój. Cofnięcie PKB po r. 1989+i, i=1,..., 5,...,10,...,20, ...,36 jest naganne, ponieważ obniża zdrowie.

9.3) Zdrowie jest nie tylko wartością indywidualną, ale także społeczną, która przekłada się na funkcjonowanie wspólnoty.

10) Dostatek

10.1) Dostatek oznacza dążenie do materialnego dobrobytu, ale w sposób zgodny z zasadami moralności, a więc ogólnoteorio-względnościowej zasady kopernikańskiej.

7 M. Zabierowski, www.experientia.wroclaw.pl

10.2) W cywilizacji łańskiejszej rozwój gospodarczy jest istotny, ale jest podporządkowany moralności i dobru wspólnemu, unikając materializmu czy wyzysku, jak w doktrynie z chaosu porządek, w której nie ma – w przeciwieństwie do marksizmu – żadnej metafizyki.

10.3) Dostatek pozwala na rozwój jednostki i społeczeństwa, ale musi być osiągnięty w harmonii z pozostałymi wartościami.

11) Kategorie bytu psycho-społecznego

11.1) Feliks Koneczny uważał, że cywilizacja łańska rozwija się harmonijnie, gdy wszystkie pięć wartości: **prawda, dobro, piękno, zdrowie i dostatek hylemorficznie** współistnieją.

11.2) - I gdy wspierają się wzajemnie.

11.3) Zasady te odróżniają cywilizację łańską od innych systemów cywilizacyjnych, o pociętych częściach, rąbanych krótkich zdaniach, izolowanych konkretyzacyjnych wyobrażeniach, które nie uznają tych wartości i to nie tyle w pełni, ile nie widzą samej ich pełni.

11.4) Inne cywilizacje traktują je („rozwijają je”) w sposób jednostronny. Harmonijne dążenie do tych wartości było, według Konecznego, fundamentem wielkości cywilizacji łańskiej.

11.5) Te pięć wartości to byłyby **kategorie bytu psycho-społecznego**. Uważał psychologicznie (bo bez teorii ścisłej w sensie fizyki), że są one uniwersalne, naczelne i niezbędne do rozwoju każdej cywilizacji, a sposób ich realizacji oraz priorytetyzacji odróżniają od siebie poszczególne cywilizacje. Kategorie bytu psychologicznego, społecznego (prawda, dobro, piękno, zdrowie, dostatek) wymagają rozległych metafizyk. W cywilizacji łańskiej te wartości były harmonijnie ze sobą zintegrowane, bo dawała to nauka, Arystotelizm, Tomizm, Augustianizm i to czyniło ją najbardziej rozwiniętą formą organizacji społecznej. W innych cywilizacjach niektóre z tych kategorii bytu mogą być zaniedbywane lub realizowane w sposób wypaczony.

11.6) W cywilizacji łańskiej nadrzędnymi kategoriami są prawda, dobro (i piękno?), które mają charakter duchowy i etyczny, a kategorie materialne – zdrowie i dostatek – powinny być podporządkowane tym pierwszym. Taka hierarchia wartości wyróżnia cywilizację łańską spośród innych. Piękno tworzyło pomost w tym quincunx (quintax).

11.7) Quincunx symbolizuje równowagę i harmonię między pięcioma kategoriami. Cywilizacje różnią się sposobem realizacji tych wartości oraz ich hierarchią.

12) Wszystkie najazdy na Polskę miały charakter psychologiczny, czyli cywilizacyjny - Polska opiera się na cywilizacji łańskiej. Rosja zaś na cywilizacji turańskiej, a Niemcy na cywilizacji bizantyńskiej. W rozumieniu Konecznego fakty historyczne mają cechy nie takie jak w historii, ale wymagają podejścia jak w metodologii nauk – mają cechy nie tylko historyczne. Fakty w psychologii są tak teoretyczne, jak fakty w historii są historiozoficzne, a nie tylko historyczne.

Można powiedzieć, że fakty w psychologii mają sens filozoficzny, wymagają filozofii – a nie katalogistycznego konkretyzmu. Fakty w psychologii nie mają statusu faktów z książki telefonicznej, ale mają cechy praw rządzących życiem psychicznym człowieka, całkowicie ukrytych, niewidocznych dla konkretyzatorów, które są zawinięte w jego czynach. Fakty w psychologii mają cechy praw rządzących życiem rodziców, przodków, całej jego przeszłości, kultury, tak samo, jak fakt w historii jest zawiniętymi dziejami narodu, ludzkości, cywilizacji.⁸

8 Przedstawiam to w pracy „Wszechświat i metafizyka”, Warszawa 1998.